

Teknologia itzulpengintzaren lagun

03.Sep 2021

Cod. I07-21

Mod.:
Streaming

Edition
2021

Activity type
Summer course

Date
03.Sep 2021

Location
Live online

Languages
Basque Spanish

Academic Validity
10 hours

Organising Committee

Fundación
BBVA

Description

Itzulpengintzaren alorra etengabe eraldatzen ari da: gaur egun ez ditugu egiten itzulpenak orain hamar urte egiten genituen gisara. Beste esparru askotan bezala, itzulpengintzan ere teknologia berriek eragin handia izan dute, eta adimen artifiziala indarra hartzen ari den garai hauetan, are gehiago.

Itzulpen automatikoko sistemek urteak daramatzate martxan, eta Interneten hainbat zerbitzu ditugu eskuragarri. Ohiko itzulpengintza profesionaletik errezeloz begiratu izan zaio itzultzaile automatikoari, baina orain teknologia hori lagun daukagu.

Urte batzuk atzera eginda, itzulpen automatikoko sistemek, gainera, bazuten gabezia bat: ez ziren egokiak euskaraz lan egiteko. Gaur egun, ordea, euskarazko itzulpen automatikoko sistemek kalitateko emaitzak ematen dituzte, eta gero eta ohikoagoa da itzulpen-zerbitzuetan baliabide gisa erabiltzea, garai batean itzulpen-memoriak erabiltzen hasi ginen bezala.

Itzultzaileentzat erronka handia da horrelako sistemak erabiltzea: alde batetik, erraza dirudien arren, ikasi egin behar da tresna horiek ondo erabiltzen; bestetik, hizkuntza zaintzen jarraitu behar dute itzultzaileek, sistema automatikoak egiten dituen akatsak zuzentzen, eta esaldiak maiz beste era batera idazten, testugintzan eragina duten beste hainbat faktore direla medio. "Itzultzaileei lana amaituko zaie?" galdetuko du batek baino gehiagok. Erantzuna ezetz da, orain arte baino erantzukizun are handiagoko lana baitute orain esku artean: automatikoki itzulitakotik bereizi behar dituzte beren testuak, eta kalitateko itzulpenak sortu.

Paradoxa baten aurrean geundeko: itzultzaileek urtetan egindako lana erabili da sistema automatikoak sortzeko (edo entrenatzeko), eta orain itzultzaileek sistema horiek erabiltzen dituzte beren lanerako. Gainera, itzultzaileek sortzen dituzten testu guztiak gordetzen jarraitzen dugu etengabe, oinarriko lehengaia baitira hurrengo sistema automatikoak sortzeko: itzulpen automatikoa bera, hizkuntza-ereduak, zuzentzaile adimendunak...; erantzukizun handia, zalantzarik gabe. Izan ere, kontuan izan behar dugu gaur egun sortzen ditugun testuen hizkuntza- kalitatearen arabera izango direla etorkizuneko teknologiak.

Erronka handia daukagu esku artean, eta teknologia lagun dugula lan egiteko eta, era berean, hizkuntza zaintzeko gakoak izango ditugu hizpide ikastaroan, guztia itzultzaile profesionali begira.

Objectives

Itzulpen automatikoari onura ateratzen ikastea.

OLI tresnak (ordenagailuz lagundutako itzulpenak egiteko tresnak) itzulpen automatikoarekin batera nola erabili ikastea.

Itzulpen automatikoa erabili arren, hizkuntza zaintzen ikastea.

Itzulpengintzaren eraldaketari buruz esparru ezberdinetako profesionalen ikuspegia ezagutzea.

Itzulpengintzak azken urtetan izan duen eraldaketaz hausnartzea eta iritziak partekatzea.

Itzulpengintzan erreferente diren erakundeen lan egiteko modua ezagutzea.

Course specific contributors

Program

03-09-2021

09:00 - 09:15	Presentation by the Director of the activity Itziar Cortés Etxabe Elhuyar - Hizkuntza eta Teknologia Unitateko koordinatzailea
09:15 - 10:15	“Los límites de la traducción automática al traducir legislación” Paula Alvarez Rubio Europako Batzordea - Itzultzailea
10:15 - 10:30	“Itzulpen-zerbitzua paperetik digital-neuronalerara” Idoia Santamaría Urkaregi Elhuyar - Itzultzailea
10:30 - 11:45	“OLI tresnak (ordenagailuz lagundutako itzulpenak egiteko tresnak) eta itzulpen automatikoa” Ixiar Iza Agirre Elhuyar - Itzultzailea
11:45 - 12:00	Break
12:00 - 13:00	“Itzulpen automatikoa: gizakia eta makina, elkarren osagarri” Saroi Jauregi Aiestaran Elhuyar - Itzultzailea
15:00 - 16:15	Round table: “La tecnología, ¿aliada de la traducción?” Itziar Cortés Etxabe Elhuyar - Hizkuntza eta Teknologia Unitateko koordinatzailea (Moderator) Ander Irizar Apaolaza Euskarabidea, Nafarroako Gobernua - Hizkuntza Baliabideen Zerbitzuko zuzendaria Elizabete Manterola Agirrezabalaga EHU - Itzulpengintzan doktorea, irakaslea eta ikertzailea Celia Rico Pérez Universidad Europea - Catedrática en Tecnologías de la Traducción Juan María Arbizu Villanueva Centro de Comunicación Internacional, SL enpresako gerentea eta ANETIko lehendakaria

Directed by

Itziar Cortés Etxabe

Elhuyar

Licenciada en Ingeniería Informática por la UPV/EHU en 2009 y máster en Análisis y Procesamiento del Lenguaje Natural por la UPV/EHU en 2011. Lleva 13 años trabajando en Elhuyar en el área de las tecnologías de la lengua. Actualmente es coordinadora de la unidad de Lengua y Tecnología de Elhuyar.

Teachers

Paula Alvarez Rubio

Europako Batzordea, Itzultzailea

Licenciada en Filología Clásica en la Universidad Complutense de Madrid. Lleva trabajando como traductora en la Comisión Europea más de tres décadas, y desde el 2011 trabaja en Dirección General de Traducción, en el Departamento de Lengua Española como experta en herramientas de traducción.

Juan María Arbizu Villanueva

Centro de Comunicación Internacional, SL, Enpresako gerentea eta ANETIko lehendakaria

---

Jon Arbizu dio el salto del mundo de la enseñanza al de la traducción en 1994, cuando se hizo cargo de una incipiente empresa de traducciones llamada Centro de Comunicación Internacional en su Pamplona natal. Estudió Filología Inglesa, en Zaragoza, y obtuvo un master de traducción castellano-inglés-euskera, por la UPV-EHU. Traducciones CCI sobrevivió a los tiempos del fax, los diccionarios de papel y la ausencia de Internet y lucha ahora por adaptarse a los de los programas que traducen “solos”, la interconexión total y las fuentes ilimitadas de consulta. En su trayectoria, de más de 25 años, el equipo habitual lo ha venido formando entre 3 a 5 personas en plantilla y hasta más de 50 traductores e intérpretes autónomos anuales. El curso de posesición, organizado por EIZIE, le animó a implantar la traducción automática en su procedimiento de trabajo. Miembro de ANETI (<https://aneti.es>), desde más de una década, Jon Arbizu es su presidente desde mayo de 2019.

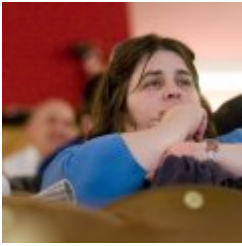
Ander Irizar Apaolaza

Euskarabidea, Nafarroako Gobernua, Hizkuntza Baliabideen Zerbitzuko zuzendaria

---

Zuzenbidean lizentziatua, 1998tik ari da itzultzaile eta itzultzaile-interprete lanetan Administrazioan. Nafarroako Parlamentuko itzultzaile-interpretea da berez, baina Nafarroako Gobernuan ari da 2015.

urtetik. Hizkuntza Baliabideen Zerbitzuko zuzendaria da Euskarabidea - Euskararen Nafar Institutua erakunde autonomoan. Zerbitzu horren barruan dago Nafarroako Gobernuaren Itzulpen Atala, hogeita bat itzultzaile baititu. Literatur itzulpenean ere aritu izan da: bi lan ditu argitaratuak.

Ixiar Iza Agirre

Elhuyar, Itzultzailea

Está licenciada en Ingeniería Industrial (Universidad de Navarra, 1995) y trabaja en Elhuyar desde el 2007, tanto en el Servicio de Traducciones como en el área de Tecnologías de la Traducción. Está especializada en traducciones relacionadas con la ciencia y la tecnología ("Ia denaren historia labor bat", "Metabolismoaren erregulazioa giza organismoan", "Mineralogiaren hastapenak", "IPv6 nonahi baliatzeko gidaliburua", etc.), da formaciones, asesamiento y soporte de tecnologías de la traducción, y ha impartido el módulo de Localizaciones del posgrado de Traducción y Tecnología de la UPV-EHU (cursos 2012-2013, 2013-2014 y 2014-2015). En el desempeño de esas labores ha tenido la oportunidad de probar varios traductores automáticos, empezando por los que se basaban en reglas, y ha visto de cerca el camino recorrido hasta llegar a los traductores neuronales.

Saroi Jauregi Aiestaran

Elhuyar, Itzultzailea

Saroi Jauregi Aiestaran, Zaldibian sortua 1978an. Euskal Filologia (2000, Deustuko Unibertsitatea) eta Hizkuntzen Irakaskuntzako Irakasleen Prestakuntzako masterra (2016, Euskal Herriko Unibertsitatea) ikasi zituen. 2002tik, Elhuyarren ari da, Hizkuntza eta Teknologiako unitatean. Itzultzaile-zuzentzaile hasi zen, eta, zenbait trebakuntza-saio ere eman ditu, itzultzaileentzat eta euskaraz lan egiten duten kazetariarentzat. Gaur egun, Elhuyarreko hizkuntza-kalitateko lantaldearen arduraduna eta Hizkuntza eta Teknologia unitateko komunikazio-arduraduna da.

Itzulpengintza eta interpretazio ikasketetan lizentziatu zen Bartzelonako Unibertsitate Autonomoan (2004) eta UPV/EHUan egin zuen doktoretza (2012). Letren fakultatean dihardu lanean 2008tik. Itzulpengintza eta interpretazio graduako irakaslea da, eta besteak beste Itzultzaileentzako informatika ikasgaia irakasten du. Itzulpengintza eta teknologia graduondokoan ere irakasle aritu da, Informatikaren hastapenak itzultzaileentzat eta Ordenagailuz lagundutako itzulpena moduluetan. UPV/EHUko TRALIMA ikerketa taldeko partaide da 2010etik eta beste hainbat ikerketa-proiektutan parte hartu du, hala nola TRACE (UPV/EHU) edo EACT (UAB). Ikerketa egonaldiak egin ditu Nevadako Unibertsitateko Center for Basque Studies-en (AEB, 2013) eta Ottawako Unibertsitateko Itzulpengintza eta interpretazio eskolan (Kanada, 2016). Euskaratik erdaretarako itzulpena du ikergai nagusi, eta euskal literatura itzuliari buruzko katalogoa sortu zuen (<http://www.ehu.eus/ehg/eli/>).

Celia Rico Pérez

Universidad Europea, Catedrática en Tecnologías de la Traducción

---

Celia Rico empezó en el mundo de la Traducción Automática a raíz del Máster que hizo sobre este mismo tema en la Universidad de Manchester. Ha publicado numerosos artículos relacionados con las tecnologías de la traducción en revistas especializadas y monografías de ámbito nacional e internacional. En el área de la Traducción Automática y la Posedición de textos es miembro de los equipos de investigación de los proyectos ProjecTA (Ministerio de economía y competitividad) y Red para la formación de poseditores (Ministerio de Ciencia e Innovación en la Acciones Complementarias); además participó como miembro del Comité de Expertos en el grupo de trabajo “post-editing” (AENOR-ISO TC37). Su actividad de carácter divulgativo en Tecnologías de la Traducción puede seguirse en la cuenta de Twitter @celiaricoperez

Idoia Santamaría Urkaregi

Elhuyar, Itzultzailea

Euskal Filologian lizentziaduna, itzulpengintzan dihardu 1980ko hamarkadaren amaieratik. Bikoizketarako testuak itzultzen eta egokitzen hasi zen aurrena, eta askotariko testuak itzultzen jarraitu zuen gero. Batik bat alemanetik, ingelesetik eta frantsesetik itzultzen du euskarara zein gaztelaniara, eta euskara eta gaztelaniaren artean, berriz, bi noranzkoetan. 2004ko urtarrilean hasi zen lanean Elhuyarren, eta, itzultzaile, zuzentzaile eta trebatzaile dihardu harrezkeroztik. Trebatzaile gisa, gaztelaniazko ikastaroak ematen ditu euskarazko itzultzaileentzat. Elhuyarren hasi aurretik, Europar

Batasuneko Erakundeen Itzulpen Zentroan (Luxenburgon) aritu zen itzultzaile eta zuzentzaile hiru urte eta erdiz. Literatura-lanak ere itzultzen ditu tarteka. Orain arte argitaratutako azkenak (Ingebog Bachmann, Aldibereko, Igela-Erein, 2019) 2020ko Itzulpengintzako Euskadi Saria irabazi zuen.

Registration fees

LIVE ONLINE	UNTIL 03-09-2021
GENERAL	44,00 EUR
REDUCED FEE REGULAR	37,00 EUR
REGISTRATION EXEMPTIONS	31,00 EUR
ELKAR fellow members	37,00 EUR
Professionals and students of euskaltegis or approved self-learning centers	37,00 EUR

Place

Live online

Live online